

**Sortebog om museumsloven
Lov nr. 473 af 7. juni 2001**

sammensætning, såfremt de, der skal udpege medlemmerne af rådet, et enige deri.

Museumsrådet for København og Frederiksberg kommuner er sammensat efter nærmere regler fastsat af kulturministeren ved bekendtgørelse om museer nr. 332 af 30. maj 1991.

Til § 21

Bestemmelsen er ny. Med henblik på at skabe en sammenhæng mellem økonomisk ansvar og opgavefordeling, overføres museumsrådene til fuld finansiering af amtsrådene og Københavns og Frederiksberg kommuner fra 1. januar 2002.

Til § 22

Kulturministerens adgang til i særlige tilfælde at fravige bestemmelserne i § 18, § 19, stk. 1 og § 20, stk. 1 sigter mod at give amterne samt Københavns og Frederiksberg kommuner en mulighed for at tilrettelægge det regionale museumssamarbejde på tværs af de eksisterende amts- og kommunegrænser – for eksempel i forbindelse med indgåelse af regionale kulturaftaler.

Kapitel 8

Sikring af kultur- og naturarven i forbindelse med den fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejder mv., herunder arkæologiske og naturhistoriske undersøgelsesopgaver i tilknytning hertil

Til § 23

Bestemmelsen er omformuleret i forhold til den gældende bestemmelse i § 3, stk. 2. Bestemmelsen fastslår, at kulturministeren og de statslige og statsanerkendte museer gennem samarbejde med plan- og fredningsmyndighederne skal virke for, at væsentlige bevaringsværdier sikres for eftertiden.

Bevaring af kulturhistoriske værdier – fx fortidsminder under jordoverfladen, kulturmiljøer i det åbne land og bevaringsværdige bygninger og byområder – sker ved fredning og gennem den fysiske planlægning, fx ved udpegning af værdierne i region-, kommune-, og lokalplaner samt ved dokumentation og ved udgravning.

I forhold til den gældende praksis er det præciseret i stk. 1, at kulturministeren gennem museumsstyrelsen har det overordnede ansvar for, at de kulturhistoriske museers samarbejde med plan- og fredningsmyndighederne fungerer så effektivt og smidigt som muligt med det formål, at hensynet til kulturarven så

vidt muligt tilgodeses i arealplanlægningen og ved fredning.

Kulturministeriets og de kulturhistoriske museers samarbejde med planmyndighederne er nærmere beskrevet i bemærkningerne til stk. 2-4.

Fredning af landarealer og ferske vande sker i henhold til naturbeskyttelsesloven, og fredning af bygninger sker i henhold til bygningsfredningsloven. Museerne kan i denne sammenhæng bidrage til fredningsmyndighedernes arbejde på grundlag af deres kulturhistoriske viden. Museerne kan i givet fald gennemføre konkrete undersøgelses- og dokumentationsopgaver.

Til stk. 2.

Bestemmelsen er en ændring i forhold til den gældende bestemmelse i § 36a. Efter den gældende ordning er en kommunalbestyrelse blandt andet forpligtet til at underrette vedkommende kulturhistoriske museum, når der udfærdiges en lokalplan.

Bestemmelsen fastslår, at planmyndighederne skal bestræbe sig på at inddrage de kulturhistoriske museer i forbindelse med planlægningen. Den foreslåede bestemmelse omfatter kommunerne, der har ansvaret for udarbejdelsen af kommune- og lokalplaner samt regionplanmyndighederne, det vil sige amtsrådene og Hovedstadens Udviklingsråd. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med §§ 22 – 25 i planloven, der foreskriver, at regionplanmyndighederne og kommunalbestyrelserne i forbindelse med udarbejdelse af forslag til regionplan og i forbindelse med kommuneplanlægning, samt i forbindelse med offentliggørelsen af planforslag skal høre bl.a. statslige myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget.

Bestemmelsen sigter mod at videreudvikle det samarbejde på planlægningsområdet, der allerede eksisterer mellem Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat, museerne og specielt de store kommuner. Endvidere er der etableret et samarbejde med en række store anlægsmyndigheder som eksempelvis Vejdirektoratet og Naturgasselskaberne. Samarbejdet sker ved, at myndighederne allerede ved tilrettelæggelsen af den fysiske planlægning og i planlægningen af konkrete anlægsarbejder henvender sig til Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat og museerne med henblik på at få klarlagt hvilke bevaringsværdier, der befinder sig på de berørte arealer.

En tidlig inddragelse af museernes kulturhistoriske ekspertise giver planmyndighederne et bedre grundlag for at foretage prioriteringer og afvejninger mellem forskellige hensyn i planlægningen.

Et velfungerende samarbejde vil tillige sikre, at det allerede i planfasen bliver klart, om der skal gennemføres arkæologiske undersøgelser i et område, jf. § 27 stk. 3-10. Dette kan have betydning for den økonomiske og tidsmæssige planlægning af konkrete anlægsarbejder. Der vil således kunne skabes et bedre grundlag for, at eventuelle arkæologiske undersøgelser iværksættes inden et konkret anlægsarbejde påbegyndes. Hermed mindskes risikoen for, at et anlægsarbejde skal standses efter dets igangsættelse med økonomisk tab til følge for den anlægsansvarlige.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til stk. 3.

Bestemmelsen er ny. Bestemmelsen fastslår, at de kulturhistoriske museer foretager arkivalisk kontrol af offentliggjort planmateriale, efter at det er sendt ud til høring i offentligheden.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med stk. 2 og har til hensigt at sikre, at der i det endeligt vedtagne planmateriale så vidt muligt tages hensyn til forekomsten af væsentlige bevaringsværdier.

Bestemmelsen skal endvidere ses i sammenhæng med planlovens § 29, stk. 4, hvorefter en statslig myndighed kan fremsætte indsigelser mod et lokalplanforslag ud fra de særlige hensyn, som myndigheden varetager.

Ministeriet skal i denne forbindelse understrege, at museumsstyrelsen under kulturministerens ansvar kan gøre indsigelse mod et planforslag efter planlovens bestemmelser om statslige myndigheders indsigelsesret. En indsigelse vil fx kunne finde sted, såfremt forslaget tilsidesætter beskyttelsen af arkæologisk kilde-materiale af væsentlig kulturhistorisk værdi.

For så vidt angår forslag til regionplan og ændringer til en regionplan følger det af planlovens § 29, stk. 1, at det er miljø- og energiministerens, der til varetagelse af statslige interesser kan fremsætte indsigelser. Indsigelsesbeføjelsen udøves på vegne af samtlige statslige myndigheder, hvis interesser berøres af regionplanlægningen. Bestemmelsen forudsætter således en tæt koordination af den statslige vurdering og stillingtagen til regionplanforslagene.

Ved museernes arkivalske kontrol gennemgås de relevante kulturhistoriske registre med henblik på at kontrollere, om der er registreret fortidsminder og/eller enkeltfund af oldsager mv. på det aktuelle areal eller på naboarealerne. Endvidere indhentes der oplysning om, hvorvidt der tidligere er foretaget arkæologiske undersøgelser på arealet. Endelig kan ældre kort,

luffotos og skriftligt arkivmateriale om det pågældende areal gennemgås.

Den arkivalske kontrol er vederlagsfri. Et kulturhistorisk museum kan endvidere udføre undersøgelses- og dokumentationsopgaver – enten som led i museernes almindelige indsamling og forskning eller mod betaling fra den myndighed, som rekvirerer undersøgelsen. En del museer udfører allerede sådanne rekvirerede undersøgelses- og dokumentationsopgaver blandt andet i forbindelse med udpegnings af bevaringsværdige kulturmiljøer i regionplanerne.

Museumsstyrelsen vil som opfølgning på en ny lov medvirke til at udvikle museernes undersøgelses- og dokumentationsopgaver på tværs af historiske perioder samt arbejde for en bedre koordinering af disse opgaver.

Til stk. 4.

Bestemmelsen er ny. Bestemmelsen fastslår, at kulturministeren underretter planmyndighederne om forekomsten af væsentlige bevaringsværdier, der har betydning for planlægningen.

Hensigten med bestemmelsen er at præcisere, at kulturministeren gennem museumsstyrelsen vil få ansvaret for at tilrettelægge og udvikle de kulturhistoriske museers informationsindsats i forhold til planmyndighederne med henblik på opfyldelsen af bestemmelserne i stk. 1-3.

Det vil indgå i museumsstyrelsens opgaver, at styrelsen skal udvikle det kulturhistoriske centralregister, der blandt andet indeholder en fortegnelse over fundne kulturhistoriske genstande og lokaliteter, jf. også § 39.

Styrelsen vil endvidere få ansvaret for at gennemføre en landsdækkende kortlægning af steder, der formodes at have særlig arkæologisk interesse. Det er hensigten, at kortlægningen skal være elektronisk tilgængelig, så det fremover bliver lettere at inddrage hensynet til kulturarven i arealforvaltningen og i konkrete projekter.

Kulturministeriet lægger vægt på, at de kulturhistoriske museer tilrettelægger deres informationsindsats på en sådan måde, at planmyndighederne i planmaterialet får god mulighed for at give borgere og virksomheder klar og enkel information om forekomsten af bevaringsværdier.

Samarbejdet mellem de kulturhistoriske museer og planmyndighederne om informationsindsatsen i forhold til borgerne vil således medvirke til, at man allerede ved tilrettelæggelsen af de af planmaterialet omfattede anlægsarbejder mv. kan tage hensyn til forekomsten af bevaringsværdier og herunder tage de nød-

vendige skridt til at sikre, at et anlægsarbejde ikke forsinkes eller fordyres unødigt.

I forhold til regionplanlægningen henledes opmærksomheden på planlovens bestemmelser om, at regionplanen skal indeholde retningslinier for dels beliggenheden af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket, og dels varetagelsen af bevaringsværdier i det åbne land.

Til § 24

Bestemmelsen er til dels en udvidelse af den gældende bestemmelse i § 36a. Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i § 23. Hvor § 23 sigter mod at udvikle samarbejdet mellem planmyndighederne og de kulturhistoriske museer i planlægningsprocessen, sigter § 24 mod, at museerne får mulighed for at sikre hensynet til kulturarven ved konkrete anlægsarbejder og ved råstofindvinding mv.

Efter den gældende ordning er en kommunalbestyrelse forpligtet til at underrette vedkommende kulturhistoriske museum, når der udfærdiges en lokalplan, jf. bemærkningerne til § 23, stk. 2, og når der meddeles ombygnings- eller nedrivningstilladelser, der vil medføre afgørende ændring i brug eller funktion af bygninger, bebyggelser eller andre kulturlevn.

Det fremgår af bygningsreglementet, som er udfærdiget i henhold til bygge-loven, at kommunalbestyrelsen inden der kan gives byggetilladelse og ved anmeldelser af byggeri mv. skal undersøge, om byggearbejdet er i strid med anden lovgivning, herunder museumsloven. Hvis der i byggetilladelsen optages krav fra anden lovgivning, skal dette nævnes særskilt i tilladelsen.

Kommunalbestyrelsen skal således efter gældende praksis påse, at underretning finder sted så betids, at muligheden for en eventuel undersøgelse af etnologisk, arkæologisk eller anden kulturhistorisk interesse er til stede (jf. Bygge- og Boligstyrelsens vejledning om kommunalbestyrelsens lovgennemgang ved byggesager).

Med henblik på at optimere samarbejdet har Statens Museumsnævn medvirket til at etablere en samarbejdsmodel mellem kommunerne og de kulturhistoriske museer i tilknytning til de nævnte tilladelser.

Modellen går i korthed ud på, at de kulturhistoriske museer ugentlig modtager de edb-liste over indkomne ansøgninger og anmeldelser, som kommunerne al ligevel udarbejder. Det betyder, at kommunerne ikke skal anvende ressourcer på at skelne mellem væsentlige og ikke-væsentlige sager, men at det er op til museet at vurdere, hvilke tilladelser, der kan have betyd-

ning for kulturarven. I de tilfælde hvor museet har en interesse i fx at dokumentere en bygning, der skal nedrives, kan museet gøre dette. Hvis det drejer sig om en byggetilladelse, kan museet henvende sig til rådhuset for at modtage yderligere oplysninger.

Ifølge Statens Museumsnævns fungerer dette samarbejde i mange kommuner, og man er ikke bekendt med, at kommunerne finder det ressourcekrævende.

Den foreslåede bestemmelse fastslår, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet skal underrette vedkommende kulturhistoriske museum senest samtidig med, at der meddeles byggetilladelse, tilladelse til råstofindvinding eller dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinien i naturbeskyttelsesloven. Ved byggetilladelse menes tillige tilladelser til ombygning samt deltilladelser i forbindelse med byggeri – fx til igangsætning af gravearbejde.

Opmærksomheden henledes på, at kommunalbestyrelsen ikke længere skal give tilladelse til nedrivning af bygninger, idet nedrivning alene kræver anmeldelse fra den nedrivningsansvarlige. Det er i denne sammenhæng målsætningen, at det allerede eksisterende samarbejde mellem kommunerne og de kulturhistoriske museer for så vidt angår anmeldelse om nedrivning eller ombygning videreføres, jf. den gældende praksis vedrørende kommunernes behandling af byggetilladelser og anmeldelser, som er beskrevet ovenfor.

Det er hensigten, at vedkommende museum etablerer en kontakt til den pågældende anlægsansvarlige mv., såfremt det arbejde, som en tilladelse eller anmeldelse omfatter, kan indebære en risiko for ødelæggelse af væsentlige bevaringsværdier. Museet kan i denne forbindelse henlede opmærksomheden på, at vedkommende for så vidt angår fortidsminder har mulighed for at indhente en udtalelse fra museet om den nævnte risiko, der er baseret på museets arkivalske kontrol og en eventuel forundersøgelse på det pågældende areal, jf. §§ 25 og 26.

Den ansvarlige for anlægsarbejdet mv. får hermed en mulighed for at revurdere sit anlægsprojekt mv. med henblik på at minimere de tidsmæssige og økonomiske omkostninger ved en eventuel senere inddragelse af museet, herunder en eventuel arkæologisk undersøgelse, jf. § 27, stk. 3-10.

I forhold til råstofindvinding på land er det fastlagt i cirkulære nr. 159 af 15. oktober 1999, at amtsrådet skal indhente en udtalelse fra rigsantikvaren eller nærmeste arkæologisk arbejdende museum, inden der træffes afgørelse om indvinding efter råstofloven.

Amtsrådenes underretningsspligt for så vidt angår dispensationer fra fortidsmindebeskyttelseslinjen, jf.